

Received/Makale Geliş 26.12.2022
Published /Yayınlanma 31.01.2023
Volume/Cilt (Issue/Sayı) 7(26)
ss / pp 79-87

<http://dx.doi.org/10.37242/pejoss.4363>
Research Article /Araştırma Makalesi
ISSN: 2687-5640
pejoss.editor@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Erşan YILDIZ

<https://orcid.org/0000-0001-9761-3185>

Erciyes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Kayseri / TÜRKİYE

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YENİ YİYECEKLERİ DENEME KORKUSU VE YENİ YİYECEKLERİ DENEME ARZUSU: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR UYGULAMA

UNIVERSITY STUDENTS' FEAR OF TRYING NEW FOODS AND DESIRE TO TRY NEW FOODS: AN APPLICATION AT ERCİYES UNIVERSITY

ÖZET

Tüketicilerin yeni yiyeceklere karşı hissettiği korkunun ve arzunun seviyesinin tespiti, son yıllarda ön plana çıkan konulardan biri olmuştur. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu ve yeni yiyecekleri deneme arzusu düzeylerini tespit etmektir. Çalışmada, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme tekniği uygulanmıştır. Yüz yüze anket çalışmasıyla, eylül ve ekim aylarında (2022) toplamda 424 kullanılabilir anket toplanmıştır. Çalışmanın amaçları çerçevesinde, elde edilen veriler istatistiksel programlarla analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yeni yiyecek deneme korkusu ve arzusunun genelde “Nötr” düzeyinde olduğu, ancak “Neofobic” düzeye de çok yakın olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen bu sonuçlar; daha önceden yapılan benzer çalışmaların bulgularıyla paralellik göstermekte, hatta teyit eder niteliktedir. Toplanan verilere; diğer benzer çalışmalarda olduğu gibi demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için farklılık testleri de uygulanmıştır. Yapılan farklılık testlerinde, öğrencilerinin eğitim aldıkları okullara göre anlamlı bir farklılığın olduğu bulgulanmıştır. Farklılık testlerinde elde edilen sonuçların, diğer benzer çalışmalarla paralellik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma, Türk halkının yeni yiyecek deneme korkusu ve arzusu kategorisinin tespiti ve bu konuyla alakalı daha önceden elde edilen bulguların doğruluğunun teyit edilmesi açısından, önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Yiyecekleri Deneme Korkusu ve Yeni Yiyecekleri Deneme Arzusu, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

ABSTRACT

The determination of the level of fear and desire felt by consumers towards new foods has been one of the issues that have come to the fore in recent years. In this context, the purpose of this research is to determine the levels of fear of trying new foods and desire to try new foods of Erciyes University students. In the study, the easy sampling technique, one of the non-random sampling methods, was applied. In September and October (2022), a total of 424 usable questionnaires were collected through face-to-face survey work. Within the framework of the objectives of the study, the obtained data were analyzed with statistical programs. According to the results obtained; It has been revealed that the fear and desire of Erciyes University students to try new food is generally at the “Neutral” level, but it is also very close to the “Neophobic” level. These results obtained; show parallels with the findings of similar studies conducted before, and even confirm them. To the collected data; as in other similar studies, difference tests were also applied to determine whether it differs according to demographic characteristics or not. In the different tests conducted, it was found that there was a significant difference between the students according to the schools where they received their education. It was concluded that the results obtained in the different tests did not show parallels with other similar studies. This study is important in terms of determining the category of fear and desire of Turkish people to try new food and confirming the accuracy of previously obtained findings on this topic.

Keywords: Foodneophobia, Foodneophilia, Erciyes University, Kayseri.

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze sudan sonra, tüm canlıların hayatta kalabilmesi için tüketmesi gereken kaynaklardan birisi yiyecektir. Dolayısıyla yiyecekler, canlılar için olmazsa olmaz ve yaşamın da odak noktası olarak kabul edilmektedir. Yaşadıkları coğrafyanın nimetleriyle beslenen, kendilerine has beslenme ve yaşam şekilleriyle kültürler oluşturan toplumlar, yüzyıllar sonra bir araya gelmeye başlamışlardır. Bir araya gelmeye başladıkları andan itibaren de farklı toplumların yeme-içme kültürlerinin de farklı olduğunu görme ve test etme fırsatı bulmuşlardır. Bu durum günümüzde, ilk defa gördükleri yemekleri denemekten korkan ya da yeni yemekleri deneme arzusu içinde olan insanların ortaya çıkmasına vesile olmuştur.

Farklı toplumların yedikleri yiyeceklere karşı ortaya çıkan yeni yiyecek korkusu ya da arzusu, bilimsel araştırmaların önemli konularından bir haline gelmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar, birçok açıdan ele alınsa da, ilk önce sorgulanan konulardan birisi, bu durumun ortaya çıkmasına vesile olan faktörlerin araştırılmasıdır. Mak, Lumbers, Eves ve Chang (2012) tarafından yapılan araştırmada, sosyo-kültürel ve psikolojik faktörlerin yiyecekle ilgili korkunun veya arzusunun ortaya çıkmasına neden olduğu ifade edilmektedir. Bu faktörlerin alt bileşenlerinden biri, yiyecekle ilgili kişilik özellikleridir. Yiyecekle ilgili kişilik özellikleri de yeni yiyecek korkusu ya da arzusu ve yiyecekte çeşitlilik arayışı olarak ifade edilmektedir.

Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu ve yeni yiyecekleri deneme arzusu düzeylerini tespit etmek, çalışmanın esas amacını teşkil etmektedir. Araştırmada; literatür taraması yapılmış, çalışmanın yöntemine değinilmekte ve anket verilerinin analiz sonuçlarına da bulgular kısmında, yer verilmektedir. Anket verilerine yapılan analiz sonuçlarında aranacak cevaplar için araştırma soruları hazırlanmıştır. Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu ve yeni yiyecekleri deneme arzusu düzeylerinin tespitiyle ilgili olarak, katılımcıların demografik özellikleri, yiyecek neofobi ortalamaları ve skorları, farklılık testlerinin sonuçları vb. ilgili analiz bulguları tablolar halinde sunulmaktadır. Elde edilen bulgular, sonuç ve öneriler kısmında özetlenmekte, bulgulara göre önerilerde bulunmaktadır.

2. LİTERATÜR

Araştırma konusunun temelini oluşturan yeni yiyecek korkusu ve arzusu, uluslararası alanda 1990'lı yıllardan, ulusal alanda ise 2013 yılından (İlk çalışma: Rızaoğlu, Ayazlar ve Gençler, 2013) itibaren gündeme gelmeye başlayan ve üzerinde çalışmalar yapılmaya başlanan bir kavramdır. Uluslararası alanda Pliner ve Hobden (1992), yaptıkları çalışmayla literatüre yeni yiyecek korkusu kavramını kazandırmışlardır.

Pliner ve Hobden (1992), yeni yiyecek deneme korkusu ve yeni yiyecek deneme arzusunu ifade edebilecek ve ölçebilecek 10 maddelik Yiyecek Korkusu Ölçeği/ Food Neophobia Scale (FNS) geliştirmişlerdir. Bu maddelerin 5 tanesi, yeni yiyecek deneme korkusu (neofobi) ve 5 tanesi ise yeni yiyecek deneme arzusunu (neofili) ifade etmektedir. Geliştirilen bu ölçek, uluslararası alanda birçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Bu araştırmada da geliştirilen bu ölçeğin Türkçeye çevrilmiş hali Erciyes Üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır.

Literatüre bu kavramı kazandıran Pliner ve Hobden (1992) tarafından yapılan çalışmada yapılan tanımdan sonra, bu konuyla alakalı yapılan çalışmalarda çeşitli tanımlar yapılmıştır. Pliner ve Hobden (1992), yeni yiyecek deneme korkusunu; kişinin bilmediği ya da aşına olmadığı yiyecekleri reddetmesi, bu tür yiyeceklere karşı kontrollü olması ve tuhaf görünen yiyeceklere karşı direnmesi şeklinde tanımlamaktadır. Hwang ve Lin (2010) tarafından yapılan çalışmada ise yeni yiyecekleri denemeden kaçınma ve/veya bu tür yiyeceklere karşı isteksizlik olarak ifade edilmektedir. Yıldız (2022), çalışmasında yeni yiyecek deneme arzusuyla ilgili yapılan tanımlamaların bazılarını; “Kişilerin yiyeceklerde yenilik arayışında ve beklentisinde olması (Pliner ve Hobden, 1992; Mak, Lumbers, Eves ve Chang, 2013), Keşfetme davranışı, değişime ihtiyaç duyma ve yenilik arayışı (Fischler, 1988), Bir bireyin yeni, değişik ve tuhaf yiyecek/yemek arama eğiliminde olması (Chang, Kivela ve Mak, 2011), Yeni veya aşına olunmamış yiyecekleri sevme ya da kişilerin yeni yiyecekleri tüketme eğilimi (Martinez, 2015)” şeklinde özetlemiştir.

Konuyla alakalı uluslararası ve ulusal birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların; farklı ülkelerde, farklı topluluklara, farklı amaçlarla yapıldığı literatürden anlaşılmaktadır. Elde edilen verilere uygulanan analizlerin farklı olduğu kadar, benzer analizlerin de olduğu görülmektedir. Konuyla alakalı uluslararası çalışmaların bazıları; Pliner ve Hobden (1992); Tuorila, Meiselman, Bell, Cardello ve Johnson (1994); Tuorila, Lahteenmaki, Pohjalainen ve Lotti (2001); Flight, Leppard ve Cox (2003); Olabi, Najm, Baghdadi ve Morton (2009); Kim, Eves ve Scarles (2009); Edwards, Hartwell ve Brown (2010); Barrena ve Sánchez, (2012); Siegrist, Hartmann ve Keller (2013) ve Schnettler vd., (2017) şeklinde özetlenebilir. Ulusal yayınlar ise Yıldız (2022) tarafından yapılan çalışmada, yeni yiyecek deneme korkusu ve yeni yiyecek deneme arzusu ile ilgili ulusal anlamda yapılan bilimsel çalışmalar Bibliyometrik açıdan analiz edilmiştir. Daha çok aynı ölçeği kullanan ve benzer analizler yapan çalışmalardan bazıları şu şekilde ifade edilebilir.

- *Pliner ve Hobden (1992)* çalışmalarında, yeni yiyecek korkusu ölçeğini oluşturmak suretiyle, literatüre yeni bir kavram kazandırmışlardır. Bununla birlikte, yeni yiyecek korkusu ile yaşın ilgisini araştırmışlardır. Araştırmanın sonunda; yaşlı insanların gençlere göre, yeni yiyecekleri denemekte daha istekli olduklarını bulmuşlardır.
- *Yiğit ve Doğdubay (2017)*, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencilerinin yeni yiyecekleri denemede isteksiz olduklarını ve erkeklerin neofobi düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.
- *Birdir, İflazoğlu ve Birdir (2019)*, Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkularını ve yemeklere karşı tutumlarını ölçmüştür. Çalışmanın sonunda; öğrencilerin, yeni yiyecekleri deneme korkusuna sahip (neophobic) oldukları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların, etnik restoranlara karşı olumsuz düşünceye sahip oldukları tespit edilmiştir.
- *Yiğit ve Doğdubay (2020)*, bireylerin, yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyelerini “Nötr” olarak tespit etmiş ve katılımcıların, yeni yiyecekleri denemede temkinli davrandıklarını ifade etmiştir.
- *Soylu, Taştan, Eban ve Aslantürk (2021)*, katılımcıların büyük çoğunluğunun yeni yiyeceklerle karşı “Nötr” tutum sergilediğini, bir kısmının ise yeni yiyecek neofobisi düzeyinde olduğunu belirlemiştir. Yapılan farklılık analizlerinde; katılımcıların yeni yiyecek neofobilerinin, cinsiyet ve eğitim seviyelerine göre farklılaştığı da bulgulanmıştır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi kısmında; araştırmanın amacı, ana kütle ve örneklem, analiz ve araştırma soruları ve veri toplama yöntemi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu ve yeni yiyecekleri deneme arzusu düzeylerini tespit etmektir. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin yeni yiyeceklerle karşı olumlu ya da olumsuz tepkilerinin ölçülmesi açısından önem taşımaktadır. Yapılan literatür araştırmasında, üniversite öğrencilerine yönelik az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmaların okul, bölüm ya da ön lisans vb. düzeylerde yapıldığı, genel bir çalışmanın ise olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, bu çalışma daha önce yapılmış çalışmaların sonuçlarını teyit etme ve bu çalışmalarla bir kıyaslama yapma imkânı vermesinden dolayı önem kazanmaktadır.

3.2. Ana Kütle ve Örneklem

Bu çalışma çerçevesinde araştırmanın evrenini, Erciyes Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Erciyes Üniversitesi'nin 2022 itibarıyla 51.844 kayıtlı öğrencisi bulunmaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2007: 72) tarafından yapılan çalışmaya göre; örneklem büyüklüğünü maksimize eden oran ($p: 0,50$) dikkate alındığında, % 5 anlam düzeyi ve % 5 örneklem ile 50.000 ile 75.000 arasında örneklem büyüklüğünün 381 olması yeterli olmaktadır. Evren olarak seçilen Erciyes Üniversitesi'nde Kolayda Örneklem yöntemiyle toplamda 424 öğrenci katılımcı anket doldurmuştur. Ankete gönüllü katılmayı kabul eden herkesin dahil edildiği bir yöntem olan Kolayda Örneklem yönteminde, istenilen rakamlara ulaşıncaya kadar çalışma devam etmektedir (Çoşkun, Altunışık, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2015:142).

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada, veriler literatürden elde edilen ve Türkçeye çevrilerek hazırlanan bir anket ile yüz yüze toplanmıştır. Ankette, demografik sorularla birlikte, FNS Ölçeği olarak bilinen, yeni yiyecekleri deneme korkusunu (neofobi) ve yeni yiyecekleri deneme arzusunu (neofili) ölçmeyi amaçlayan toplamda 10 maddelik bir ölçek bulunmaktadır. Bu ölçek, Pliner ve Hobden'in (1992) tarafından geliştirilmiş ve Henriques, King ve Meiselman (2009) tarafından uyarlanmış FNS Ölçeği'dir. Bu ölçeğin 5 maddesi olumlu, 5 maddesi de olumsuz (ters kodlamalı) ifadelerden oluşturulmuştur. Ankette, Yıldız (2019) tarafından yapılan çalışmada kullanılan aynı ölçeğin Türkçe çevirisi kullanılmıştır. Pliner ve Hobden'in (1992) araştırmasında geliştirdikleri ölçeği, 7'li Likert tipi bir ölçekle ölçmüşlerdir. Bu çalışmada ise kişilerin yeni yiyecekleri deneme eğilimlerini ölçmede 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın başlangıcında, yaklaşık 20 anket deneme niteliğinde toplanmış ve değerlendirilmiştir. Anketle ilgili ortaya çıkan düzeltmeler yapıldıktan sonra, Eylül-Ekim 2022 döneminde toplamda 424 anket yüz yüze toplanmıştır. Çalışmada, Cronbach's alfa (α) güvenilirlik için Kalaycı (2014: 405) tarafından yapılan çalışmadan faydalanılmıştır. FNS Ölçeği'ne ilişkin Cronbach's alfa (α) değeri: 0,81, yeni yiyecek

deneme korkusuna ilişkin ölçeğin Cronbach's alfa (α) değeri: 0,80 ve yeni yiyecekleri deneme arzusuna ilişkin ölçeğin Cronbach's alfa (α) değeri ise: 0,79 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre ölçeğin güvenilir olduğu ortaya konulmuştur.

3.4. Analiz ve Araştırma Soruları

Bu araştırmada, tanımlayıcı türde analizler kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların yeni yiyecekleri deneme korkusu ve yeni yiyecekleri deneme arzusu düzeylerini belirlemek için, t- testi ve ANOVA (Varyans) analizlerinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmaktadır.

1. Üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu hangi seviyededir?
2. Üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme arzusu hangi seviyededir?
3. Üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyeleri demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyeleri çocuklukta yaşadıkları yere göre farklılık göstermekte midir?
5. Üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyeleri kronik hastalıkları olup-olmama durumuna göre farklılık göstermekte midir?

4. BULGULAR

Araştırmada ihtiyaç duyulan verileri toplamak için hazırlanmış olan ankete katılan 424 katılımcının demografik bilgileri Tablo 1'de ifade edilmektedir. Buna göre; 110 katılımcı 20 yaş altında olup, katılımcıların %25,9'unu oluşturmaktadır. İkinci ve son grupta yani 20 yaş ve üzerinde olanlar ise 304 kişi olup, katılımcıların %71,7'sini oluşturmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların yaklaşık 3/4'ünün 20 yaş ve üzerinde olduğu ifade edilebilir.

Katılımcıların %55,2'sini erkekler, % 44,8'ini de kadınlar oluşturmaktadır. Medeni durumlarına bakıldığında 22 kişinin evli, 398 kişinin de bekâr olduğu anlaşılmaktadır. Bekâr katılımcı sayısının çok fazla olması katılımcıların hepsinin öğrenci olması ile alakalı olduğu değerlendirilebilir. Öğrencilerin gelir seviyesine bakıldığında, belirlenen her gelir rakamının birbirine yakın olduğu görülmekte, bununla birlikte gelirim yok diyen öğrencilerin olduğu da görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%88) lisans derecesinde eğitim aldığı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların eğitim aldıkları okullar incelendiğinde; ankete katılanların yaklaşık % 62'sinin iki fakülteden (%31,8'inin (135 kişi) Spor Bilimleri Fakültesi ve %30,2'sinin (128 kişi) Turizm Fakültesi) olduğu görülmektedir. Bu iki fakülteyi Mimarlık, Edebiyat, İlahiyat, İletişim, Hukuk gibi fakülteler takip etmektedir. Katılımcıların okuduğu sınıflara bakıldığında; 1, 2, 3 ve 4'üncü sınıflarda okuyan katılımcıların sayıları birbirine yakındır. Katılımcıların ülkesi değerlendirildiğinde, 392 kişiyle Türkiye'yi 7 kişiyle Azerbaycan takip etmektedir.

Demografik özelliklerle beraber katılımcılara "Çocuklukta yaşadığınız yer neresidir" sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda; katılımcıların % 16'sı (68 kişi) köy/kırsal kesim, % 82'3'ü (349) şehir yanıtını vermiştir. Dolayısıyla katılımcı öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun şehirde büyüdüğü anlaşılmaktadır. Katılımcılara son olarak; "Yiyecek seçiminizi etkileyen herhangi bir kronik hastalığınız var mı?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda, katılımcıların % 7,5'i (32 kişi) "Evet" cevabını vermiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Özellik	Frekans (f)	Yüzde %	Özellik	Frekans (f)	Yüzde %
Cinsiyet			Medeni Durumu		
Erkek	234	55,2	Evli	22	5,2
Kadın	190	44,8	Bekâr	398	93,9
Kayıp veri	-	-	Kayıp veri	4	0,9
Toplam	424	100,0	Toplam	424	100,0
Gelir Dağılımı			Yaş		
0-500 TL	81	19,1	20 yaş altı	110	25,9
501-1000 TL	107	25,2	20 ve üzeri	304	71,7
1001-1500 TL	97	22,9	Kayıp veri	10	2,4
1501 TL ve üstü	126	29,7	Toplam	424	100,0
Yok	4	0,9	Okulunuzun Adı		
Kayıp veri	9	2,1	Turizm Fak.	128	30,2
Toplam	424	100,0	Spor B. Fak.	135	31,8
Eğitim Durumu			İletişim Fak.	15	3,5
Ön Lisans	34	8,0	Eğitim Fak.	8	1,9
Lisans	373	88,0	İlahiyat Fak.	16	3,8
Y.Lisans/ Doktora	1	0,2	Edebiyat Fak.	20	4,7
Kayıp veri	16	3,8	Fen Fak.	6	1,4
Toplam	424	100,0	Havacılık Fak.	5	1,2
Sınıfınız			Tıp Fak.	1	0,2
1.Sınıf	98	23,1	Mühendislik Fak.	5	1,2
2.Sınıf	119	28,1	Mimarlık Fak.	26	6,1
3.Sınıf	117	27,6	Hukuk Fak.	13	3,1
4.Sınıf	86	20,3	İktisat Fak.	5	1,2
Kayıp veri	4	,9	Güzel Sanatlar Fak.	4	0,9
Toplam	424	100,0	Sağlık Fak.	4	0,9
Nerelisiniz (Ülke)			Diş Hekimliği Fak.	3	0,7
Türkiye	392	92,5	Eczacılık Fak.	4	0,9
Tayland	2	0,5	Kayıp veri	26	6,1
Suriye	4	0,9	Toplam	424	100,0
Endonezya	2	0,5	Çocuklukta yaşadığınız yer		
Azerbaycan	7	1,7	Köy/kırsal kesim	68	16,0
Mısır	1	0,2	Şehir	349	82,3
Ukrayna	1	0,2	Kayıp veri	7	1,7
Moğolistan	1	0,2	Toplam	424	100,0
Kırgızistan	1	0,2	Yiyecek seçiminizi etkileyen herhangi bir kronik hastalığınız var mı?		
Kazakistan	1	0,2	Evet	32	7,5
Eritre	2	0,5	Hayır	385	90,8
Türkmenistan	1	0,2	Kayıp veri	7	1,7
Özbekistan	1	0,2	Toplam	424	100,0
Kayıp veri	8	1,9			
Toplam	424	100,0			

Çalışmanın amacı çerçevesinde oluşturulan araştırma sorularının, cevaplarının ortaya konulması öncelikler arasındadır. Bu bağlamda; ilk iki soru, öğrencilerin yeni yiyecekleri deneme korkusu ve arzusunun seviyesinin tespit edilmesiyle alakalıdır. Bunun için, öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların ortalamaları, standart sapmaları alınmış ve önem derecesine göre bir sıralama yapılmıştır. Tablo 2’de ifade edilen bu verilere göre; öğrencilerin *Yeni Yiyecek Deneme Korkusunda* “İçinde ne olduğunu bilmediğim yiyeceği denemem (3,18)” ve “Yiyeceğim yemekler konusunda oldukça seçiciyimdir (3,16)” ifadelerine en çok katıldıkları tespit edilmiştir. Literatürde, yeni yiyecek deneme korkusuyla ilgili benzer bulgularda mevcuttur. Benzer araştırmalarda; Soylu vd., (2021), “Yediğim yiyecek konusunda çok seçiciyimdir (4,10)”, Yiğit (2018), Yiğit ve Doğdubay (2020), “Yediğim yiyecek konusunda çok seçiciyimdir (2,91)”, İflazoğlu ve Birdir (2020), “İçinde ne olduğunu bilmediğim yiyeceği denemem (Hatay 3,51 ve Gaziantep 3,32)”, Ceylan ve Akar Şahingöz (2019), “Tüketecek olduğum yemek konusunda çok seçiciyim (3,14)” ifadeleri, aritmetik ortalaması en yüksek olan ifadelerdir. Yine benzer çalışmalarda; Yiğit ve Doğdubay (2017), “Yediğim yiyecekler konusunda çok seçiciyimdir (3,65)” ve Birdir vd., (2019), “Etnik yiyecekler bana tuhaf gözüktüğü için yemem (3,56)” ifadeleri, aritmetik ortalaması en yüksek ikinci sırada olan ifadelerdir.

Yeni Yiyecek Deneme Arzusunda, “Yemediğim yemek yok gibidir (Önüme ne gelirse yerim) (3,21)” ve “Yeni etnik restoranlara gitmeyi severim (3,03)” ifadelerine katılımcıların daha çok katıldıkları tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre; her ne kadar bu ifadelerin ortalaması yüksek olsa da, öğrencilerin bilinmeyen yiyeceklerle karşı olumsuz bir tutum içerisinde olduğu ve bu tür yiyeceklerle karşı bir korkularının olduğu anlaşılmaktadır. Literatürde, yeni yiyecek deneme arzusuyla ilgili benzer bulgularda mevcuttur. Aritmetik ortalaması en yüksek olan benzer araştırmalarda; Birdir vd., (2019),

“Farklı kültürlerin yiyeceklerini beğenirim (3,65)” ve Yiğit ve Doğdubay (2017), “Yemek seçmem her şeyi yerim (3,97)”, ifadeleri bulgulanmıştır. Aritmetik ortalaması en yüksek ikinci olan benzer çalışmalarda; Yiğit (2018), “Yemek seçmem her şeyi yerim (3,31)” ve İflazoğlu ve Birdir (2020), “Yemediğim yemek yok gibidir (Hatay 3,29 ve Gaziantep 3,32)” ifadeleri tespit edilmiştir.

Tablo 2. Yiyecek Korkusu Ölçeği'ne (FNS) İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İFADELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Önem Sırası
YENİ YİYECEKLERİ DENEME KORKUSU (NEOFOBİ)			
3. İçinde ne olduğunu bilmediğim yiyeceği denemem.	3,1853	1,35055	1
8. Yiyeceğim yemekler konusunda oldukça seçiciyimdir.	3,1678	1,40169	2
5. Bana göre, yerel yiyecekler yenmeyecek kadar tuhaf görünür.	2,8750	1,41953	3
7. Daha önce hiç denemediğim yiyecekleri yemeye korkarım.	2,8086	1,33039	4
2. Yeni yiyeceklere güvenmem.	2,6572	1,27097	5
YENİ YİYECEKLERİ DENEME ARZUSU (NEOFİLİ)			
9. Yemediğim yemek yok gibidir (Önüme ne gelirse yerim).*	3,2172	1,36360	1
10. Yeni etnik restoranlara gitmeyi severim.*	3,0354	1,32307	2
1. Sürekli olarak yeni ve farklı yiyecekler denerim.*	2,9670	1,30242	3
4. Farklı ülkelerin yiyeceklerini beğenirim.*	2,7636	1,23569	4
6. Yemekli davetlerde (sosyal etkinlikler) yeni bir yiyecek denemeye istekliyimdir.*	2,5344	1,23129	5
TOPLAM	29,2115	13,22921	
Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum. 3: Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum.			
* İşaretili ifadeler analizden önce ters kodlama yöntemi ile kodlanmıştır.			

FNS skoru, araştırmada kullanılan Likert Ölçek'le paralellik göstermektedir. Bu araştırmada, 5'li Likert Ölçeği kullanılmış olup, FNS skor aralığı 10 ile 50 arasında kabul edilmiştir. Kullanılan ölçeğe göre, skor aralığı üç başlık altında toplanmaktadır. Bu duruma göre; skor aralığı “10 ile 18” değerleri arasında olanlar “Yeni yiyecek deneme arzusu olan (neophilic)”, skor aralığı “19 ile 31” arasında olanlar “Nötr” ve skor aralığı “32 ile 50” değerleri arasında olanlar ise “Yeni yiyecek deneme korkusu olan (neophobic)” (Tuorila vd., 2001; Flight vd., 2003; Henriques vd., 2009; Olabi vd., 2009; Choe ve Cho, 2011; Yiğit, 2018) olarak kabul edilmektedir (Birdir vd., 2019).

Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin, ölçeğe verdikleri yanıtlara göre FNS skoru 29,21 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, ankete katılanların “Nötr” kategorisinde olduğu (skor aralığı 19-31), ancak skorun neophobic (skor aralığı 32-50) kategorisine de çok yakın olduğu görülmektedir. Bu veriler kişi sayısı olarak değerlendirildiğinde; % 49,5'inin (210 kişi) “Nötr”, % 50,5'inin (214 kişi) ise “Yeni yiyecek deneme korkusu (neophobic)” olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 3). Bu sonuçlardan hareketle; Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyelerinin, “Nötr” kategorisinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, Nötr seviyesinin de Neophobic seviyeye çok yakın olduğu da anlaşılmaktadır. Literatürde, FNS skoruyla ilgili benzer bulgularda mevcuttur. Soylu vd., (2021), neofobi skoru: 29,84 “Nötr”, Yiğit (2018) ve Yiğit ve Doğdubay (2020), neofobi skoru: 26,88 “Nötr”, İflazoğlu ve Birdir (2020), neofobi skoru: Hatay 29,18 ve Gaziantep 29,50 “Nötr” ve Birdir vd., (2019), neofobi skoru: 32,84 “Neophobic” olarak bulgulanmıştır.

Tablo 3. Yeni Yiyecek Deneme Korkusu ve Yeni Yiyecek Deneme Arzusu Sınıflandırma Tablosu

Gıda Neofobi Ölçeği Sınıflandırma	f	%
Neophilic: Yeni yiyecek deneme arzusu olan kişi sayısı (10-18 Aralığı)	-	-
Nötr olan kişi sayısı (19-31 Aralığı)	210	49,5
Neophobic: Yeni yiyecek deneme korkusu olan kişi sayısı (32-50 Aralığı)	214	50,5
Toplam	424	100

Araştırmanın üçüncü sorusunda; üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyelerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip, göstermemesiyle ilgilidir. Cinsiyet, medeni durumu, gelir dağılımı, yaş, eğitim durumu, sınıfınız, nerelisiniz (ülke), sorularına yapılan t testi ve ANOVA testlerinin sonucunda herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

Üniversite öğrencilerinin eğitim aldıkları okulla ilgili sorulan soruda ise yapılan ANOVA farklılık testlerinin sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 4). Bu bağlamda; “Sürekli olarak yeni ve farklı yiyecekler denerim”, “Farklı ülkelerin yiyeceklerini beğenirim”, “Yemekli davetlerde (sosyal etkinlikler) yeni bir yiyecek denemeye istekliyimdir” ve “Yeni etnik restoranlara gitmeyi severim” sorularına yapılan analiz sonucunda, anlamlı bir farklılık ($p < 0,001$) bulunmuştur.

Yiyecek neofobisiyle ilgili yapılan benzer çalışmaların bazılarında da t testi ve ANOVA farklılık testlerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Yiğit'in (2018) çalışmasında, “medeni duruma” göre (t-testi) anlamlı bir farklılığın (evli olanlar lehine) ve “eğitim düzeyine” göre (ANOVA) anlamlı bir farklılığın

(ortaokul mezunu olanlar lehine) olduğu belirlenmiştir. Birdir vd. (2019), “yaşa” göre (t-testi) yapılan analizde, “Daha önce yemediğim yiyeceği yemekten korkarım” ifadesiyle alakalı anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Kaplan (2018), “gastronomi turistine” göre (t-testi), analizinde anlamlı bir farklılığın (neofili lehine) olduğu belirlenmiştir. Soylu vd. (2021), “cinsiyete göre” göre (t-testi) ve “eğitim düzeyine” göre (ANOVA) analizinde anlamlı bir farklılığın olduğunu belirlemiştir. Birdir, İflazoğlu ve Birdir (2020), “yaşa” göre (t-testi) ve öğrencilerin okudukları bölüme göre (ANOVA) anlamlı bir farklılığın olduğunu belirlemiştir. Keskin ve Sezen (2020), “yaşa” göre (t-testi) anlamlı bir farklılığın olduğunu belirlemiştir. Ceylan ve Akar Şahingöz (2019), “eğitim” ve “yurt dışına çıkma durumuna” göre (t-testi) anlamlı bir farklılığın olduğunu ortaya koymuşlardır.

Tablo 4. Yeni Yiyecek Deneme Korkusunun Öğrencilerin Okullarına Göre Dağılımı

Öğrencilerin Okullarına Göre	N	\bar{X}	S.S.	F	Sig.
Sürekli olarak yeni ve farklı yiyecekler denerim.	398	2,9774	1,30374	2,495	,001***
Farklı ülkelerin yiyeceklerini beğenirim.	397	2,7758	1,24016	2,661	,001***
Yemekli davetlerde (sosyal etkinlikler) yeni bir yiyecek denemeye istekliyimdir.	395	2,5367	1,23836	2,964	,000***
Yeni etnik restoranlara gitmeyi severim.	398	3,0503	1,32311	2,823	,000***

Not: *: p <.05; ** p <.01; *** p <.001

Araştırmanın dördüncü ve beşinci sorularında; üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu seviyelerinin çocuklukta yaşadığınız yer, yiyecek seçiminizi etkileyen kronik hastalığınız var mı, sorularına göre farklılık gösterip, göstermemesiyle ilgilidir. Bu sorulara yapılan t testlerinin sonucunda herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin, yeni yiyecekleri deneme korkusu ve yeni yiyecekleri deneme arzusu düzeylerini tespit etmek için FNS ölçeğinin kullanıldığı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, üniversitede aktif olarak eğitim alan her öğrenci grubuna yönelik yapılmıştır. Toplamda 424 öğrencinin katıldığı bu çalışma için toplanan veriler, yüz yüze anket yöntemiyle toplanmıştır.

Toplanan verilere yapılan analizler sonucunda bir takım sonuçlara ulaşılmıştır. Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin, yeni yiyecekleri deneme korkusu ilgili verdikleri cevapların sonuçları literatürle paralellik göstermektedir. Öğrenciler, bilmedikleri yiyecekleri denemediklerini ve yemekler konusunda oldukça seçici davrandıklarını diğer sorulara göre daha yüksek oranda ifade etmişlerdir. Dolayısıyla öğrencilerin daha önce denemedikleri ve bilmedikleri yeni yiyecekleri deneme konusunda isteksiz oldukları ve temkinli davrandıkları anlaşılmaktadır. Literatürde yeni yiyecek deneme korkusu ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda da (Soylu vd., 2021; Yiğit ve Doğdubay, 2020; İflazoğlu ve Birdir, 2020; Ceylan ve Akar Şahingöz, 2019; Yiğit, 2018; Yiğit ve Doğdubay, 2017), benzer sonuçlar elde edildiği belirlenmiştir.

Yeni yiyecek deneme arzusu ili ilgili de toplanan verilerden bazı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrencilerin, yeni yiyecek deneme arzusu ili ilgili; “Ne getirirlerse yerim” ve “Etnik restoranlara giderim” ifadeleri en yüksek oranda katılım sağlanan ifadeler olmuştur. “Ne getirirlerse yerim” ifadesine katılımın yüksek çıkmasının sebebinin; katılımcıların soruyu kendi yemek kültürleri açısından değerlendirdikleri düşünülmektedir. Bununla birlikte, etnik restoranlara gitmekten çekinmediklerini ifade edenlerin oranı da yüksektir. Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin, yeni yiyecekleri deneme arzusu ile ilgili verdikleri cevapların sonuçları literatürle paralellik göstermektedir. Literatürde yeni yiyecek deneme korkusu ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda da (Yiğit ve Doğdubay, 2020; İflazoğlu ve Birdir, 2020; Yiğit, 2018; Yiğit ve Doğdubay, 2017), benzer sonuçlar elde edildiği belirlenmiştir.

Erciyes Üniversitesi öğrencilerine uygulanan ve 29,21 olarak bulunan FNS skoru, Türkiye'nin farklı yerlerinde, farklı kişi ve gruplara yapılan çalışmaların (Soylu vd., 2021; Yiğit ve Doğdubay, 2020; İflazoğlu ve Birdir, 2020; Yiğit, 2018; Yiğit ve Doğdubay, 2017), skorları ile oldukça benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla Türk halkının yeni yiyecek deneme korkusu ve arzusunun genelde “Nötr” düzeyinde olduğu, ancak “Neofobic” düzeye de çok yakın olduğu bu çalışmayla bir kez daha ortaya konulmuştur.

Araştırma için hazırlanan sorular kapsamında; bu araştırmaya benzer çalışmalarda olduğu gibi, üniversite öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme korkusu ve arzusu seviyelerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip, göstermediğiyle ilgili farklılık testleri (t testi ve ANOVA) yapılmıştır. Yapılan bu testlerde, öğrencilerinin eğitim aldıkları okullara göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bununla birlikte buradaki farklılığın, öğrencilerinin yeni yiyecekleri deneme arzusu ile

İlgili sorular lehine olduğu anlaşılmaktadır. Literatürdeki benzer çalışmalara bakıldığında; bu çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermediği belirlenmiştir. Benzer çalışmalarda; eğitim düzeyine, yaşa, cinsiyete ve medeni duruma göre anlamlı farklılıkların tespit edildiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak; ülkemizde bu konuyla alakalı son 10 yılda yapılan çalışmaların sonuçlarının bir nevi teyit edilmesi anlamını taşıyan bu çalışma, amacına ulaşmıştır. Türk halkı üzerinde uygulanan FNS ölçeklerinden elde edilen sonuçlar birbirini teyit eder niteliktedir. Türk halkı, yeni yiyecekleri deneme korkusu ve arzusu konusunda “Nötr” kategorisindedir, ancak “Neofobic” kategorinin adeta sınırındadır. Diğer araştırmalarda olduğu gibi, bu araştırmanın da bir takım kısıtlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi, öğrencilerin ankete katılım konusunda gösterdiği isteksizliktir. Bu isteksizlik, daha doğru sonuçlara ulaşılmasında karşılaşılan önemli engellerden biridir. Bu konuyla alakalı bundan sonra çalışma yapacak araştırmacılara, bölge bazlı (Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi gibi) bir çalışma yapmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Barrena, R. & Sanchez, M. (2012). Neophobia, personal consumer values and novel food acceptance. *Food Quality and Preference*, 27, 72-84.
- Birdir, S. S., İflazoğlu, N. ve Birdir, K. (2019). Turist rehberi adaylarında yeni yiyecek deneme korkusu (neophobia). *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4), 551-561.
- Birdir, S. S., İflazoğlu, N. ve Birdir, K. (2020). Food neophobia among tourism students. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 349-362.
- Ceylan, V. ve Akar Şahingöz, S. (2019). Yetişkin Bireylerde Gıda Neofobi Düzeyinin Belirlenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (2), 772-784.
- Chang, R. Kivela, J. & Mak, A. (2011). Attributes that influence the evaluation of travel dining experience: When east meets West. *Tourism Management*, 32(2), 307-316.
- Choe, J. Y. & Cho, M. S. (2011). Foodneophobia and willingness to try non-traditional foods for Koreans. *Food Quality and Preference*, 22(7), 671-677.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu ve Yıldırım, E. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. 8. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Edwards, J. S. A., Hartwell, H. L. & Brown, L. (2010). Changes in food neophobia and dietary habits of international students. *Research Paper, Journal of Human Nutrition and Dietetics*, 23, 301-311.
- Fischler, C. (1988). Food, self and identify. *Antropology of Food*, 27(2), 275-292.
- Flight, I., Leppard, P. & Cox, D. N. (2003). Food neophobia and associations with cultural diversity and socio-economic status amongst rural and urban Australian adolescents. *Appetite*, 41, 51-59.
- Henriques, A. S., King, S. C. & Meiselman, H. L. (2009). Consumer segmentation based on foodneophobia and its application to product development. *Food Quality and Preference*, 20(2), 83-91.
- Hwang, J. & Lin, T. N. (2010). Effects of foodneophobia, familiarity, and nutritionin formation on consumer acceptance of Asian menu items. *Journal of Hospitality Marketing and Management*, 19(2), 171-187.
- İflazoğlu, N. ve Birdir, S. S. (2020). Interest of local people in gastronomy tourism and their food neophobia: Cases of Hatay and Gaziantep. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 2444-2461.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara, Türkiye: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaplan, A. (2018). *Gastronomi Turistlerinin Gıda Seçiminde Neofobi-Neofili Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Keskin, E. ve Sezen, N. (2020). Restoranları Deneyimleyen Misafirlerin Neofobi ve Neofili Düzeylerinin Belirlenmesi: Kapadokya Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1592-1606.

- Kim, G. Y., Eves, A. & Scarles, C. (2009). Building a model of local food consumption on trips and holidays: A grounded theory approach. *International Journal of Hospitality Management*, 28, 423-431.
- Mak, A. H., Lumbers, M., Eves, A., ve Chang, R. C. (2012). Factors influencing tourist food consumption. *International Journal of Hospitality Management*, 31(3), 928-936.
- Mak, A. H., Lumbers, M., Eves, A. & Chang, R. C. (2013). An application of the repertory grid method and generalised procrustes analysis to investigate the motivational factors of tourist food consumption. *International journal of hospitality management*, 35, 327-338.
- Martinez, A. F. G. (2015). *Food in tourism: Exploring inherent influential factors in food decision processes of travelers*. Unpublished doctoral dissertation, Oklahoma State University.
- Olabi, A., Najm, N. E. O., Baghdadi, O. K. & Morton, J. M. (2009). Food neophobia levels of Lebanese and American college students. *Food Quality and Preference*, 20, 353-362.
- Pliner, P. & Hobden, K. (1992). Development of a scale to measure the trait of foodneophobia in humans. *Appetite*, 19(2), 105-120.
- Rızaoğlu, B., Ayazlar, R. A. ve Gençer, K. (2013). Yiyecek deneyimiyle ilgili bireysel eğilimlerin sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi: Kuşadası'na gelen yabancı turistler örneği. İçinde K. Karamustafa, Ö. Şanlıoğlu & K. Güllü (Eds.), *14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı* (ss. 669-687). Detay Yayıncılık.
- Schnettler, B., Grunert, K. G., Miranda-Zapata, E., Orellana, L., Sepúlveda, J., Lobos, G. & Höger, Y. (2017). Testing the abbreviated food technology neophobia scale and its relation to satisfaction with food-related life in university students. *Food Research International*, 96, 198-205.
- Siegrist, M., Hartmann, C. & Keller, C. (2013). Antecedents of food neophobia and its association with eating behavior and food choices. *Food Quality and Preference*, 30, 293-298.
- Soylu, A. G., Taştan, H., Eban, F. ve Aslantürk, E., (2021). Tüketicilerin Sokak Lezzetlerine Yaklaşımlarının Neofobi Tutumları Açısından Değerlendirilmesi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 151-167.
- Tuorila, H., Meiselman, L., Bell, R., Cardello, A. V. & Johnson, W. (1994). Role of sensory and cognitive information in the enhancement of certainty and liking for novel and familiar foods. *Appetite*, 23, 231-246.
- Tuorila, H., Lahteenmaki, L., Pohjalainen, L. & Lotti, L. (2001). Food neophobia among the Finns and related responses to familiar and unfamiliar foods, *Food and Quality and Preference*, 12, 29-37.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2007), *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2019). *Yiyeceklerle ilgili kişilik özellikleri, sağlıklı yiyecek seçimi, sağlık değeri ve lezzet davranışı ilişkisi: Kayseri'deki restoranların müşterileri üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yıldız, E. (2022). Yeni Yiyecek Deneme Korkusu ve Yeni Yiyecek Deneme Arzusu İle İlgili Yapılmış Ulusal Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Erciyes Akademi*, 36(3), 1006-1024.
- Yiğit, S. ve Doğdubay, M. (2017). Gastronomi eğitimi alan öğrencilerde yiyecekte yenilik korkusu (food neophobia): Balıkesir Üniversitesi örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2), 162-168.
- Yiğit, S. (2018). *Etnik Mutfak Ürünlerinin Tercihinde Neofobinin Etkisi (Karşılaştırmalı Bir Uygulama)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Yiğit, S. ve Doğdubay, M. (2020). Tüketicilerin yiyecekte yenilik korkusu düzeyleri üzerine bir araştırma. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 4(1), 1-16.